II. évfolyam. *Pápa, 1880. január 28.* *8. szám.*

Előfizetési feltételek:
Egy évre . . . . . 6 frt.
Félévre . . . . . 3 frt.
Negyedévre . . . . 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára . . . 6 kr.

A lap kiadóhivatala **Nobel Armin** könyvkereskedésében van, hová az előfizetések küldendők és a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

MAGYAR VIDÉK.

Hirdetések
négyzet centimeternyi tér szerint számittatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centimeterért 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőink kedvezményben részesülnek.
Nyilt tér petitsoronként 10 krral számittatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

A vidék szellemi élete.

II.

Figyelemre s megfontolásra méltónak tartjuk György Aladár az „Ország-Világ“ I. füzetében megjelent czikkét, mely „Szellemi központok a vidéken“ czim alatt tüzetesebben szól azon kérdéshez, melyet mi fölvetettünk.

Noha igaz, hogy az „Ország-Világ“ ama czikkének irója már huzamosb idő óta kizárólag a fővárosban tartózkodik, s igy némi tekintetben nem ismerheti a vidék szellemi életét ugy, hogy itt-ott téves adatot ne közöljön, mégis nagyjában magunkévá teszszük kifejtett eszméit s miután hisszük, hogy a t. olvasókat is érdekelni fogja György emlitett czikke, némi kihagyásokkal ide igtatjuk.

Tagadhatatlan, hogy néhány kiváló vidéki városon kivül a társadalmi élet még csak keletkezőben van s egyátalán nem forrta ki magát. Mindenesetre még messze állunk azon kortól, midőn eszméket, határozott s tervszerű akaratot kereshetnénk a megyei székhelyek társadalmi életében s midőn elmondhatnók, hogy e mozgalom a faluk s kisebb községek lakosaira is vonzerőt gyakorol.

A régi primitiv jelleget, mely főkép az egyéni rokonszenv s tüntetés által nyert alakot, a mai társadalmi mozgalmak a dolog természeténél fogva megtartották s tovább fejlesztették. Ebből magyarázható meg azon sokszor gunyolt tünemény, mit szalmafángnak szoktak nevezni, igy érthető a nagy nevek s előkelő körök mesterséges bevonása az egyesületi életbe, a sok jubileum s bankett s annyi más jelenség, melyeket rendesen egyszerűen kigunyolni szoktak anélkül, hogy tudnák, hogy mindez a társadalmi élet fejlődésének törvényszerű tüneménye, mely csak egy magasabb fejlettségi fokon szűnik meg s pedig magától, addig azonban a guny s birálat fegyverei hasztalan kűzdenek ellene.

Nem is oly nagy bajok e társadalmi félszegségek, mint első tekintetre látszanak. Oly országban, hol a szunyadó erőket felébreszteni szükséges, hol az általános műveltség s közérzet még nem emelkedett annyira, hogy a szellemi harczokra a közélet s nyilvánosság direkt fegyverei által önmaga nevelne harczosokat: az ily külső czeremóniák, bármily nevetségesek és czélszerűetlenek is önmagukban, hatással vannak s e hatást kicsinyelni nem lehet. Ha minden vándorgyűlés, minden jubileum s banket csak egy pár embert von is be a szellemi élet körébe, — haszna el van érve s e műveltek számának szaporodásával önkénytelenül is veszteni fog jelentőségük. Bábuival s játékaiban fejlődik a gyermek értelme; nincs jogunk gunyolni e mankókat sem, melyek a magyar társadalmi életet képessé teszik az önálló járásra.

Sokkal veszedelmesebb s a fejlődést lényegesen hátráltató körülmény — s csak az egyet akarom most emliteni — hogy a szellemi központok vidéken olyannyira háttérbe szorulnak az ország fővárosával szemben.

Nem szükség a tényt illusztrálnom. Régi deczentralizált politikai szervezetünkkel szemben csodálatos ama szellemi czentralizáczió, mely nem is egészen félszázad óta Magyarországon uralg. Oly sok nemzetiségű, oly heterogen jellegű vidékekkel megáldott országban, minő hazánk, alig volt még valaha oly erős szellemi központ s Parist kivéve, egyetlen várost sem találunk nyugaton, mely az egész nemzet szellemi életét annyira magához vonzaná. Irodalmunknak alig él néhány jelentékeny képviselője vidéken s azok is a fővárosban adják ki nevezetesebb műveiket; vidéki szépirodalmi s humoristikus lap még nem volt képes fentartani magát hosszu ideig, hogy a tudományos vállalatokról ne is szóljunk; uj eszméknek, ha vidéken keletkeztek is, a főváros adott lételt s alig van egy pár „országos egyesület“, melynek székhelye ne Budapesten volna, még ha az a gazdászattal, méhészettel, bányászattal, avagy — mily ellenmondás! — a székelyek ügyeivel s a viczinális vasutakkal foglalkozik is. Kolozsvárt egyetem, Nagyváradon 3—4 napilap. Pozsonyban előkelő körök légiója. Kassán s Temesvártt rég ápolt műveltség szolgálhatnak fogantyu gyanánt s mindannyi szellemi működésének eredménye Budapestéhez képest elenyésző csekély s annak egy része is innen vár gyámolitást, habár gyakran csak államsegély alakjában.

Megszoktuk volt már régieb időkben az alkotmány védbástyáinak tekinteni a megyéket; szellemi életünk fölvirágzására sokkal szükségesebbek, jelentékenyen fontosabbak azok, lehetőleg önálló működése. Az erős czentralizáczió, a központi lüktető erő, nagy élénkséget fejthet ki, de prokrustesi ágya a specziális viszonyoknak, a fejlődésre oly nélkülözhetetlen középszerű tehetségek seregének lassanként meggyilkolója lesz. Oly országokban különösen, hol századok mulasztásait kell helyrepótolni, nemcsak a nagyok, de a nagy szám működése is elengedhetetlen. Igen czélszerű volt kezdetben az ujjászüldtés korában a központot megteremteni s ez Széchenyinek legnagyobb érdemei közé tartozik; de most már ideje van megkezdeni a deczentralizáczióit.

Sajnos, hogy a mód, mely mondjuk ki őszintén: egész véletlenül s terv nélkül, tisztán egyes lelkes férfiak buzgalma következtében — nálunk a vidéki czentrumokat megalkotta, nem volt képes e czentrumokat eléggé erősekké tenni a környezettel szemben s eléggé függetlenné a fővárosból. A vidék nem utánozta Széchenyi eljárási módját, hanem maga körében lemásolni törekedett kicsinyben a fővárost, azt hivén, hogy e majmolás hasznára leend. Alig van már jelenleg oly magyar város, hol legalább 5—6 egyesület ne működnék, habár a székhely ugynevezett intelligenciájának száma, melynek nagy része természetesen minden iránt közönyös, a százat sem haladja meg. Vannak irói körök irók nélkül, orvosi egyesületek 10—13 taggal, vannak külön régészeti, történeti, külön természettudományi társulatok s emellett egész sereg kaszinó, dalárda s 5—10 lap oly helyen, hol 2—3 is teljesen elegendő. Mesterségesen elforgácsolják a szellemi erőket, hogy mindenik működése annál gyengébb legyen.

TÁRCZA.

MESE.

„Nem mese ez, gyermek . . .“
Arany.

„Szólj igazat s betörik a fejed, —
Ezt az arany-mondást soha el ne feledd!“
Ily bölcs tanácsczal bocsátá el fiát
A gólya. De az anya bölcs szavát
Gólya-urfi elfelejti,
Magát kárba, bajba ejti.

Ismerkedvén a ravasz rókával,
Igy kiált az urfi méltó haragjában:
„Te hitszegő tolvaj, lódulj előlem,
Megvetést csupán érdemelsz tőlem!“
Róka koma nagy haragja
Gólya urfit megszalasztja: —
Gólya urfi fehér bubja róka komának prédája.

De gólya-urfi kárán nem tanult;
A leczke után nyelve nem javult;
Mert látva királyi sasnak rablását
És farkasnak kegyetlen zsarolását,
Kiált: „Rablók, világcsalók,
Mind akasztófára valók!“
Gólya-urfit ezen szóért megczibálják ragadozók.

Hazasántikál most gólya — urfi;
Kopasz a feje, véresek szárnyai.
Vén gólya bölcsen bólintgat fejével,
S fogadja fiát e kelepelésével:
„Nem megmondtam? Nem jósoltam neked:
Ha igazat szólsz, betörik fejed!“ *Aisopos II.*

—|—

Edison, incandescens világitási rendszere.

A sors keze már sok embert emelt fel rapid gyorsasággal, hanem a szerencse azon magaslata, melyet Edison Alma Tamás pár év alatt elér, ez ideig a találmányokkal foglalkozó halandók által alig éretett el, legalább ily korán, mint ez Edisonnál történt, nem. Óriási vagyon környezi a csak pár évvel előbb még szegény ifjut s ezen vagyon képesiti őt — az experimentumok terén — oly problemák megoldásához fogni, melyhez szegény halandó nem nyulhat.

Menló-Park a modern büvészet fészke: itt, pompás villában, mesés kényelem közepette, fárad nappal és virraszt éjjelen át a modern Prometheus, hogy ami felett sikertelenül törött meg ideig a technika művészete, általa megoldást nyerjen. Közel kétszáz szabadalomnak birtokában lévén, ezek számát tetézni akarja még egy oly találmánynyal, amely számára, uj babért, uj milliókat, az emberiség javára pedig kiszámithatlan jótéteményt hozna.

A phonograph jelentősége elhomályosul a villam-fény megosztását realizáló találmány előtt, mert mig az első a gyakorlat terén szűk alkalmazást nyerhet — ámbár csodáljuk — addig a villamfény megosztása mint az emberiség közkincse, áldás és jótétemény leend a gazdagra épen ugy, mint a szegényre, hisz világosság az, mi után törekszünk s világosság az, amiért küzdünk; világosság a jelszó, még pedig: több világosság, s ezen jelszavat a mesterséges világitás terén realizálni törekszik ezer és ezer mechanikus s ezek között Edison is.

Az emberi ész jelenleg e téren a villamosfény utján hirdeti a netovábbat elérhetni; hanem ezen csudálatos erély ellentáll minden emberi speculátiónak; apróféryre megoszlani nem akarván, csak mint vakitó fénygócz akar szerepelni, mintha idegenkednék versenyre lépni a kőszénből nyert légszeszszel, mely épen megoszthatóságának határtalan volta által kényszerit minket bámulatra leginkább most, midőn a villamfény rakoncéatlansága felől hajótörést szenvedett, találmányok ezrei tanuskodnak.

És manapig a villamos fény oszthatóságának problemája megoldva nincsen.

Ezen problema megoldása Edisonnak sem sikerült s azon hirek, melyek idevágólag Európa összes lapjait eltöltötték, egy ujabb fájdalmas csalódásra vezethető vissza; tévedni minden ember szokott s igy Edison a menló-parki büvész is,

Legkevésbbé látszik meg az elforgácsolás káros hatása az anyagi téren, hol ez idő szerint minden vidéki központon egy-egy takarékpénztár, gazdasági vagy iparegyesület körül csoportosulnak a lakosok, vagy ha külön czélt is tűznek ki maguk elé, az a feladat józan felfogásával egyenesen a helyi érdekeknek felel meg. Szellemi tekintetben, épen mivel e józan önmérséklet s a kör megvonása sokkal nehezebb, már nagyobb a hanyatlás s csak egyes testületek, minő pl. a derék Kárpát-egylet, vagy a muzeum-egyletek, találtak magoknak természetes központot, melyhez ragaszkodva, sokkal szilárdabban s hatásosabban működhetnek.

Valóban ily szellemi központok alkotása s teremtése volna az egyedüli mentő horgony, melynek segélyével a vidéki társadalmi életet megteremteni lehetne.

Régebben e dalárdák s kaszinók tették e szolgálatot. Mindkettő a fentebb vázolt primitiv állapot szülötte s ma már ily szerepre képtelen. A kaszinók tényleg kártyabarlangokká alakultak át, a dalárdák egyszerűen mulató eszközökké. Ujabban a komolyabb iránynak megfelelőleg a vidéki muzeumok képviselik a központi jelleget. De nem helyesen. Száraz gyűjtemények, még ha lehetőleg helyi jellegűek is, csak mesterek kezében lesznek kincsekké, a nagy tömegre elvesztek egészen. Pedig vidéki muzeumaink legnagyobbrészt száraz gyűjtemények, helyi emlékekből, országos s külföldi tárgyakból, sőt kuriózumokból. Még az sem szokatlan, hogy egy helyütt csak régészeti, más helyen csak természettudományi, végre ismét csak művészeti gyűjtemény s könyvtár áll fenn.

A muzeumokkal kapcsolatban, lehetőleg ugyanazon épületben, hogy a gyűjteményeket magyarázatokra fel lehessen használni, — javasolja György — állítsanak a vidéki központokon felolvasásra alkalmas termeket, hol az egyesületi gyűléseken s nyilvános mulatságokon kívül különösen télen népszerű tudományos előadásokat tartanának. Ugyane helyen lenne a községi könyvtár a régi kaszinók helyét pótló olvasószobával s egy tanteremmel, hol a dalárdák működhetnének, hol gyorsirást, könyvvitelt s más a gyakorlati életben szükséges ismereteket tanulhatnának a tudvágyók. Az ily szellemi központ, nevezzük azokat, mint más helyütt is nevezni szokták, közművelődési csarnokoknak, az ily szellemi központ valódi éltető elem lehetne a vidéki társas életben. Itt fogamzanának meg az eszmék s nyernének rögtön alakot, itt lenne azon találkozási hely, mely előbb a templom, később a koresma volt s melynek egymagában létezése kimondhatatlan hatással lehetne. A közművelődési csarnokkal összekötött könyvtár, mely a tagoknak házi használatra is átengedve lenne, a sokoldalu évkönyv s a nyilvános felolvasások a társadalmi élet főmotorát, az irodalmat, mozditanák elő.

Jogos a panasz a tömérdek egylet ellen, jogos különösen vidéken, hol az erők szétforgácsolására vezet, de ott, hol a konczentrázió elég nagy s hol az egyesületek nem elvont czélok, nem a főváros majmolásából alakulnak, hanem az életből kutatják ki létjogukat, ott hatásuk a társadalmi életre jelentékeny. S miként emlitettük, e társadalmi élet felkeltése a vidéken, önálló, helyi jellegű központok alkotása a nagyobb székvárosokban elengedhetetlen föltétele nemzetünk haladásának. A vidéket kell emanczipálnunk a főváros bágyasztó hegemoniája alul, sok, talán nagyon is sok társadalmi bajunk a gyógyszer alkalmazása után fog megszűnni.

A vidék.

Pápa, 1880. jan. 26. (Pápa város közgyűlése jan. 25-én. — Vidéki szemle.) — N. N. városi képviselő ur, f. hó 25-én d. e. 10 órára a következő napirend és helypénz szedés bérbeadása iránti árverési feltételek megállapitása végett a városház teremébe meghivatik. Pápán, január 22. 1880. Házbéradó megállapitásához 4 bizalmi férfi választása. Woita József, polgármester.

Igy hangzott azon meghivó, melylyel f. hó 25-én megtartandó közgyűlés egybe lett hiva.

Valószinűleg az „irnok" tévedése folytán tért, ezen meghivó, elődeinek szerkezetétől el, mert egyébiokot nem tudunk a tiszt. közönség felvilágositására felhozni, ámbár itt-ott másféle megjegyzéseket is hallottunk tenni.

Annyi bizonyos, hogy sokan azon tévedésben voltak, hogy ezen meghivó egyszerű értekezletre szólt s ezért távol maradtak a város tanácsterméről. Pont 10-kor Woita József elnöklő polgármester megnyitván az ülést, a mult ülés jegyzőkönyvét felolvastatni rendelé, minek megtörténte után Horváth Lajos képviselő ur interpellátiót intézett a tekintetes polgármester urhoz felvilágositást és megnyugtatást kérvén azon ügy állapota felől, mely a lakosság kedélyét egy hét óta izgalomban tartja. — Polgármester ur adott válaszában az egész ügyet — melyről amugy is szándéka volt tudósitást adni — ártatlan esetnek jelzi, mely nem egyéb, mint azon tévedés, mit Pokay ur a fényűzési adók(??) leirása körül használt téves indokolás, ami a vizsgálat alkalmával felvett jegyzőkönyvekből is kellőleg kitűnik.

Horváth Lajos interpelláló ur a polgármester ur válaszát megnyugvással veszi tudomásul s örvendett, hogy nem városunk megrövidítéséről, hanem csak az állam károsításáról (!) lehet szó, mire az állam közegeit illeti az initiativa. — A városi főügyész helyes — Szwoboda Wenczel ur kissé heves megjegyzései — és mély csend után polgármester ur felvilágositása tudomásul vétetett. — Áttérve a tárgysorozatra meddő vita fejlett azon ügy felett, mely már előző ülésben részletesen letárgyalva és Szwoboda Wenczel ur világos inditványa szerint elintézve illetve elfogadva lett. Ugyanis a város következtében és helypénz szedési jogának bérbeadását illetőleg azon üdvös intézkedést rendelte el a közgyűlés, miszerint offert és nyilvános árlejtés tartandó e tárgyban. A közgyűlés előbbi határozatának értelmében kimondta ujból, hogy offert és nyilvános árlejtés tartandó, melyben nem csak az irásos offert beadója hanem bárki is — ki megjelenve a kellő bánatpénzt leteszi — részt vehet épugy mint az offert levél beadója. Ezen ügy elintézése után a házbéradó megállapitásához kiküldendő 4 bizalmi férfiu megválasztását proponálja polgármester ur mivel rövid idő mulva ezen adó megállapitása végett adófelügyelő ur személyesen Pápára jönni fog.

Dr. Löwy László ur felszólalása, miszerint a jövedelmi adókivetéséhez „erélyes férfiak hozassanak javaslatba, hosszabb vita után elfogadtatott s ez érdemben a legközelebbi közgyűlés elé javaslattétele rendeltetett el. A négy bizalmi férfi kiküldetése után a gyűlés eloszlott.

Végül felemlitjük, hogy egy sorunkivül tett s szintén dr. Löwy László ur felszólalása folytán hozott utasitó határozat szerint a legközelebbi közgyűlés elé fog azon adózók névsora terjesztetni és felolvastatni, kik pótlék hátrálékban (10 frton felül) vannak. Ki tehát e listában szerepelni nem akar, kénytelen kötelezettségének megfelelni.

Mig városunk gondolkozó köreit a pápa-keszthelyi vasut létesülése veszi igénybe, addig szomszéd városunk, Győr város közönségét a vizvezeték ügye tartja feszültségben. Mint minden jó ügynek ellenei vannak, ugy Győrött is léteznek emberek, kik sehogysem tudják feltogni, miszerint a vizvezeték oly ügy, melynek elodázásán fáradozni egyenlő a város és a lakosság szent érdekei ellen sulyos bünt elkövetni. De a megkövült rákelemek — kik jobban szeretik az iszapos vizet, mint az üde friss forrás krystálytiszta vizét — minoritásban vannak s igy rosz szándékaikat nem voltak képesek Győr város f. hó 22-en megtartott közgyűlésén érvényesithetni. Az ez alkalommal keletkezett vita a vizvezeték tárgyában kiküldött bizottság jelentése felett folyt, mely szerint a vizvezeték szükségessége közegészségi szempontból is kimondva és a részletes terv és költségvetés elkészitöségért Junker Károly cs. kir. épitészeti tanácsosnak 5000 frt dijat kiadatni véleményeztetik. A vitát Győr derék polgármestere, Nagy Pál kezdte meg s hosszabb vita után elnöklő főispán Szabó Kálmán felteszi a kérdést, hogy mindazok, kik a vizvezeték létesitéséhez, illetőleg a részletes tervezet és költségvetés elkészitésére kivánt 5000 frtnak a házi pénztárból leendő fedezését kivánják, álljanak fel. A nagy többség a vizvezeték mellett szavazván, most már alapos a remény, hogy a 250000 frtnyi költségbe kerülő vizvezeték Győrt létesülni fog.

Ióta Győrt két külön politikai pártállású lap küzd egymással, természetes czikkeik is a pártszempontnak felelnek meg, mindamellett ugy a „Győri Közlöny", valamint a „Hazánk" is a közügyeket éber figyelemmel kisérik, miről ezen lapok másodczikkei kellőleg meggyőzik az olvasót; most ismét a Rába és Répcze szabályozási ügy van napirenden, mint oly ügy, mely felett igen sok irva, igen sok tanácskozva és beszélve ugyan lett, de amelynek megoldása tengeri kigyóként kisért, noha 60—70 község vizveszélynek van kitéve anélkül, hogy a szabályozás nyikorgó szekere előremenne. Talán ha Győr a szegedihez hasonló sorsban részesül, fog valami történni post festum.

A farsang széles e hazában jókedvet idéz s vidéki laptársaink hasábszámra közlik a báli tudósitásokat. Pf.

Mi a villamosfény bámuló hivei közé tartozunk és meg vagyunk győződve, hogy a problema megoldása sikerülni fog; azonban gyakori csalatkozás már több izben tévutra vezetvén, némi tartózkodásra kényszerit e téren még az esetben is, ha egy oly fényes név, mint Edison neve, van a megoldó szerepéhez füzve. Mindamellett nem lesz hálátlan munka, ha tisztelt olvasóinkat ezen kérdés mibenállása és lényegével megismertetjük, mivel igen gyakran téves nézetek és fogalmak, sőt tájékozatlansággal találjuk ezen kérdést tárgyalva; a folytonos igéretek után pedig a nagy közönség nemcsak türelmét, hanem ezen nagy horderejü kérdés iránti bizalmát is elveszté. Kis felvilágositás tehát nem árt.

Villamos erő által kétféleképen lehet fényt előállitani, egyszer ha a villamos szikra egymáshoz közel hozott szénesucsokon átpattan, mely esetben a „Voltaféle iv" vakitó fényével van dolgunk; másszor pedig lehetséges a zárközbe csatolt igen vékony metall vagy szénrudat a villamos folyam által izzóvá tenni és az igy kifelődött fényt „incandescens-fény"-nek nevezik.

Edison lámpája ez utóbbinak elvére van fektetve s mint ilyen 1845 óta ismeretes systema tökéletesitése gyanánt tekinthető.

Davy, 1813-ban, állitott legelőször villamfényt elő s 1846-ban lett a párisi nagy operában — a „Próféta" előadásánál — villamosfény alkalmazva, még pedig oly meglepő eredménynyel, hogy azóta minden jelentékeny szinpadon nélkülözhetlen kelléket képvisel a villamosfény.

Két, legyőzhetlennek tartott, nehézség kezdetben a villamosfényt csak physikai kisérletekre alkalmas tüneménynek engedé tartani, holott ma ezen két nehézség legyőzve, egy harmadik gátolja a közélet teréni terjedését. Az első nehézség a villamos erő előállitásában rejlett, hiszen Davy első kisérleténél 2000 horgany-réz-elemet volt kénytelen alkalmazni, holott ma már kellő combinátió mellett 40—50 Bunsen-féle elemmel igen szép fényt vagyunk képesek előállitani és a delej-villamgépek által azon helyzetben vagyunk, hogy bármely elevenerőt villamosfénynyé átváltoztathatjuk, mi által ezen nehézség legyőzöttnek tekinthető.

A második nehézség a fény előállitásához szükséges szénben rejlett, mert a, kezdetben használt, faszén pillanat alatt elégett; Foucault Leon a gázgyári retortákban lerakodó kemény szén alkalmazása által ugyan a szén gyors elégését megakadályozta, de állandó fényt nyerni nem volt képes, mivel a csucsok gyorsan elolvadtak, illetve megrövidültek s ez által a villamos folyam meg lett szakitva. A szénesucsokat tehát aszerint, amint használatközben elfogynak, egymáshoz közeliteni kell, ezt kezdetben az experimentáló kezeivel eszközölte, csak később sikerült szabályozó-készüléket előállitani, melylyel állandó fényt lehet nyerni.

Százakra menő regulatorok találtattak fel, melyek között a Serrin által feltalált a legtökéletesebb. A bécsi jégpályát megvilágitó villamosfény Serrin-féle „lámpá"-val történik.

Tudvalevő tény, hogy a nap, a területegységére, épen annyi fényt áraszt amennyit 5774 normál gyertya, 33 centimeter távolságra nyujtani képes. Ha a napfényét egység gyanánt tekintjük akkor, egy erőteljes villamfény 0.5, a Drummondféle mészfény 0.0066, a holdfénye 0.000003; miből látható, hogy a villamos erélylyel előállitott fény, a napfényének felét képezi. Tudvalévő tény továbbá, miszerint egy jól construált gőzgép 75 kilogrammeter munkát végez egy kilogramnyi szénnek egy óra alatti fogyasztása mellett. Már pedig egy Gramme-féle delej-villám gép 75 kilogrammeter erő felhasználás mellett 800 normal gyertyának megfelelő villamos fényt ád. Ha pedig 1 kilogramm szenet légszeszt előállitásra használunk, akkor circa 0.28 köbmeter légszeszt nyerünk, mely egy óra alatt elégetve, csak 25 gyertya fényü világosságot nyujt miből látható, hogy egyenlő anyag felhasználása mellett 32-szer több fényt nyerhetni villamosság által mint gázvilágitás utján. Ezen tényből méltán következtethető volna, hogy a villamos fény olcsóbb mint a gázvilágitás, mindamellett ha a kérdést a gyakorlat kivánalmai szerint mérlegeljük találni fogjuk, hogy — legalább ezideig — a gazvilágitás előnyösebb és olcsóbb mivel, legtöbb esetben, nem óriási mennyiségre mint inkább, kisebb fénypontokra van az embernek szüksége s ezt a villamosfény nyujtani, meddig azt megosztani, kisebb lángokra

Az iskola a szabadságra nevel.

Tanulmány **Engel Mórtól.**

(Folytatás.)

Igaz az iskolai nevelés szigorú és az is legyen; igaz, hogy ott, hol a szeretet nem használ, kényszert alkalmaz, és mégis főfeladatának tekinti az iskola növendékeit a szabadságra nevelni.

És pedig:

az iskola először szabadságra neveli növendékeit a tudomány által. — Az igazság az, mi bennünket szabaddá tesz, s mi más után törekedik a tudomány? ! Minden tudomány célja: a műveltség és a műveltség végcélja: a szabadság. — Az igazság, melyet a tudomány keres és talál is, kiképezi a szellemet és szabaddá teszi, szabaddá a tudatlanságtól, szabaddá a tévedések-és babonától. Tekintsünk csak vissza a multra küzdésben látjuk az emberi szellemet az igazsággal, háborút látunk az igazság és tévedés között. Az uj igazságnak legveszélyesebb ellensége: a régi tévedés. Mily gyakran állottak azok, kik régi tévedések következtében elfogultak valának nagy férfiakkal szemben, férfiakkal, kik uj igazságot találtak és állitottak föl és ezek által az emberiségre kiszámithatlan haszonnal voltak! Hány oly férfiúnak kellett kinzásokat elviselnie és hánynak meghalnia az igazság földeritéséért!

az emberi szellem és igaz tudomány egyideig elnyomható, de végkép meg nem semmisithető. A tudomány mindig uj igazságok után kutat és nyugta nincs mig azt meg nem találja. Hatalma nagy, és mindig előrehatolva fényes győzelmet arat a tudatlanság fölött. Távol legyen tőlünk azt állitani, hogy mindig teljesen igazat hoz napfényre; távol legyen tőlünk azt állitani, hogy minden tévedést már háttérbe szoritott, hogy a szellemet minden tudatlanságtól, minden babonától megszabaditotta legyen. Ha úgy volna, végczélját érte volna el a tudomány, mert sajátságos lényege a kutatásban áll, az igazság utáni kutatásban. Még igen sok a tévedés az életben és számtalan a tudományban; a tudomány maga is mint a véges és korlátolt szellem productuma sokat gyárt; még igen igen nagy tér van az élet mezején, mely a tudomány által nincs megvilágositva, mert az emberi szellem elé korlátok vannak helyezve, melyek vele ezen övő szavakat hallatják: eddig s ne tovább! hogy meg értse, mikép as emberi szellem véges és korlátolt, hogy fölötte egy magasabb szellem áll és hogy negédes önbizalmában fejszéjét a fák legnagyobbikába ne vágja; de ameddig neki lehetséges és szabad, munkálkodik, kutat szakadatlanul; hovatovább lehullanak a tévelygések és babonák bilincsei az igazság fénysugarai előtt és a tévedés, mely ma igazságnak tekintetik, bizonyára rövidebb vagy hosszabb idő alatt annak, ami, tudniillik tévedésnek fog tekintetni.

Mennél tovább kutat a tudomány, mennél inkább tökéletesiti magát, mennél közelebb hatol az igazsághoz, annál inkább szabaditja meg az emberi szellemet, mi által legszebb ékességét nyeri el.

A tudományba vezeti be az iskola növendékeit, az igazságnak közelébe hozza őket, mi által szellemőket megszabaditja a tévedést és tudatlanság bilinceitől. — A tanár kezén átvándorolja a tanitvány lelkével az évezredeket, melyekben az emberi szellem kiképződött és az igazság megtalálása által mindinkább szabadabb és szabadabb lett. Az iskola jóllehet ama képződést nem ismertetheti meg teljesen az iskola csak a tudomány előcsarnokába vezethet és csak a kutatás eredményeit közöllhetni; mégis, ha az iskolai miveltség céljához ért a tanitvány, honnét hátul a multat, elől a jövőt és lábánál a jelent szemléli, elnyerte azon képességet, hogy ha egykoron mélyebben hatolt a tudományba, ha önálló kutatás által szellemét termékenyiti és érleli: a multat a jelennel és jövővel, hogy összszkötni tudja, nem kűlönben a jövőt a múltból következtetés utján megfejteni, a jelent pedig helyesen fölfogni birja.

Amint az iskola a növendéket a tudatlanságtól, tévedésből, előitélettől és babonától megszabaditotta, szelleme szabaddá lett, mi az iskola műve, mert az által, hogy a tudományba bevezettetett az igazságnak is meg lett nyerve. (Folyt. köv.)

Vidéki és helyi hirek.

Tisztelt munkatársainkat kérjük, hogy küldeményeiket. „A „Magyar Vidék“ szerkesztőségének Pápán“ czim alatt küldjék.

A **magyar tüzoltók** V-ik országos közgyülése f. évi aug. 20, 21, 22, 23 és 24-én Pozsonyban tartatik meg, s össze lesz kapcsolva: tüzoltó és mentőszerek, viz és távirdavezetéki készitmények sat. kiállitásával. E kiállitásbani részvételre ezennel felhivjuk városunk és vidékünk iparosait s tudatjuk az érdekeltekkel, hogy a helybeli tüzoltó-parancsnokság leginkább adhat felvlágositást e kiállitás szabályzatáról. Költségkimélés tekintetéből czélszerű volna a tárgyakat együttesen elküldeni, és ottan rendezni.

Ujonczozás. Megyénkben az idei ujonczozás ily rendben lesz: 1. A veszprémi járásban márcz. 30—ápr. 9. Polgári hatóság: Bezerédy Gyula alispán, dr. Kerényi Károly, főorvos, Kleczár Ferencz szolgabiró. II. A devecseri járásban márcz 8. —18. Polgári hatóság: Bezerédy Gyula, dr. Makara György és Noszlopy Viktor. III. A pápai járásban márcz. 30—apr. 10. Polgári hatóság: Véghely Dezső megyei főjegyző, dr. Makara György, Tóth Dániel. IV. A zirczi járásban márcz. 8—márcz 18. Polgári hatóság: Ányos László, dr. Kerényi Károly és Szőnyegi Alajos. V. Az enyingi járásban ápril 12—17. Polgári hatóság: Tóth kálmán, dr. Kerényi Károly és Kenessey Miklós. VI. Pápa városában márcz. 20—24. Polgári hatóság: Véghely Dezső, dr. Makara György és Voyta József polgármester. VII. Veszprém városában márcz. 20—24. Polgári hatóság: Bezerédy Gyula, dr. Kerényi Károly és Dunszt Ferencz polgármester. A katonai hatóság részéről a veszprémi, veszprémjárási, devecseri és enyingi sorozásnál elnök Fochtmann Móricz őrnagy, sorozó tiszt Pál Gyula főhadnagy. — A pápai, pápajárási, és zirczi sorozásnál pedig elnök lesz: báró Rechbach Rudolf ezredes, sorozó tiszt Fischer Sándor főhadnagy. Utóállitások tartatnak a devecseri járás és Veszprém város számára ápr. 19. a veszprémi és enyingi járásokra ápr. 20. a zirczi járás számára ápr. 12. a pápai járás- és Pápa városra ápr. 13.

Meghivás! A „pápai korcsolya-egylet“ február hó 2-án délután 2 órakor a jégpályán versenynyel egybekötött **zárünnepélyt** rendez, melyre a n. é. közönség tisztelettel meghivatik. Belépti dij: tagok részére 20 kr, nemtagok részére 40 kr.

Iparosok figyelmét kérjük! Miután f. hó 25-én délutánra kitüzött ált. ipartársulati közgyülés a társulat tagjainak kellő számbani meg nem jelenése miatt határozathozatalra képes nem volt, a közgyülést társulati elnök, Bráder Sámuel ur, kénytelen volt jövő vasárnapra elhalasztani. Ennek folytán tudatjuk a társulat t. tagjaival, hogy jövő vasárnap, vagyis f. évi február 1-én d. u. 2 órakor fog ezen igen fontos közgyülés megtartatni és határozni, tekintet nélkül a megjelent tagok számára. Iparosainkat — saját érdekeik nevében — felkérjük ezen közgyülésbeni megjelenésre, mivel ez alkalommal nagy horderejű intézmény életbeléptetéséről leend szó.

Az ált. ipartársulat f. évi február hó 1-én d. u. 2 órakor a városház nagytermében közgyülést tart, melyre a társulat összes tagjai tisztelettel meghivatnak. Brader Sámuel, elnök.

A 6-ik számunkban közlött „Az évről“ czimű tárczaczikkbe több értelemzavaró sajtóhiba csuszott be, ugyanis: Az 1. lapon 2-ik hasábban alulról 4-ik sorban 395 helyett olvasandó 365. — Az 1. lapon 2-ik hasábon alulról 9-ik sorban 446 helyett olvasandó 445. — Az 1-ső lapon 3-ik hasábon alulról 9-ik sorban 2 óra helyett olvasandó 5 óra. — A 2-ik lapon 3-ik hasábon alulról 9-ik sorban 324 helyett olvasandó 354. — A 3-ik lapon 1-ső hasábon felülről 3-ik sorban 13 percz helyett olvasandó 18 percz.

Ne bántsd a másét. Jó volna, ha a szülők ezen fontos parancsolatra gyermekeiket figyelmeztetnék és gyermekök érdekében ennek szigoru teljesitésére is ügyelnének. A multi héten történt, hogy az uradalmi kertész kénytelen volt több fiut, kik a várkertben fatörédékeket szedtek és a cserjékben is kárt tettek, a kapitánysághoz bekisértetni; a rendőri hivatal persze a szülői fenyiték alatt álló gyermekekkel mit sem tehetett.

Öngyilkosság. K. jómódu gazda felnőtt legény fia f. hó 25-én délelőtt, miután mulatságból hazament, kötél által vetett életének véget; előbb csizmáját és ujasát levetette s aztán a kamarában felkötötte magát. A legény szeretett mulatni, hogy azonban borzasztó tettére mi vezette, nem gyanitható.

A devecseri önkénytes tüzoltók bálja, mint levelezőnk irja, az idén fényesen sikerült. Levelezőnk bővebb tudósitást helyezett kilátásba.

Hamis bankjegy. Gy. I. ugodi kovács panaszt emelt R. G. sertéskereskedő ellen, azt állitván, hogy R. neki egy hamis 5 frtost adott; a négy darabra tépett bankjegy a járásbiróságnál fekszik, melynek feladata leend az ügy mibenlétét kideriteni.

A magyarországi munkásmozgalom igen fontos stádiumba lépett. Mint a napilapok irják, a „magyarországi munkáspárt,“ mely az internationális általános munkásegyletből (Ihrlinger, Frankel és társaik) három évvel ezelőtt kilépett, s külön magyar munkáspártot képezett, a legújabb időben kibékült a párttal, mely időközben választásra jogosulatlanok pártjának nevezte el magát. A két párt küldöttségei több közös tanácskozáson megegyeztek abban, hogy az új egyesült párt czime: „Magyarországi szociáldemokrata párt“ lesz, melynek közlönyei a „Népszava“ és „Arbeiter Wochen-Kronik“ ezen czimök alatt husvétig jelennek meg. Husvétkor kongressus tartatik Budapesten a szervezkedés és a programm ügyében. E kongressuson új alapszabályokat készitenek; új szerkesztő bizottság is választatik, mely ben a magyar ajkú és érzelmű munkás vezetőknek-különösen befolyás biztosittatik. Mindkét párt vagyona és terhei közösek lesznek.

Szegények segélyezése. Előfordul néha-néha, hogy egyes szegények — kik a várostól heti segélyben részesülnek — viszonyai javulnak, amennyiben munka mellett, vagy más okból annyira viszik, hogy a heti segélyt nélkülözhetnék és mindamellett mások rovására igénybe veszik a város jóságát; a városi tanács tehát azon határozatot hozta, hogy a heti segélyben részesitett koldusok körülményeik netaláni javulása tekintetéből gyakrabban vizsgálat alá veendők.

A „Magy. iparosok Lapja“ irja: Az iparosok fáradhatatlan főpapja, dr. Szabóky Adolf folytonos tevékenységéről nem irhatnánk eleget. Annak jellemzésére elég legyen felemlitenünk, hogy az iparügyek e lelkes úttörője azonkivül, hogy a kath. legényegyletben hetenkint többször esti oktatásban részesiti a tagokat, a mellett, hogy az iparegyesület igazgatóságának tagja, a kézműipari szakosztálynak elnöke és az ipariskolai ügyek vezetője, mely utóbbi most, a vizsgálatok alkalmával minden estéjét igénybe veszi, mindig talál időt az iparérdekek előmozditására és a jóravaló törekvések támogatására. Legutóbb ugyanis a pinczéregyletben tartott hosszabb, érdekes előadast, s még ugyanazon este kiment a házmesterek egyletébe a betegsegélyezési és temetkezési alapszabályok elkészitésére. És hányszor történik, hogy d. u. 4 órától éjféli 12 óráig hasonló ügyek veszik igénybe idejét.... Erőt és egészséget kivánunk tisztelt barátunknak, mert minden egyébbel rendelkezik, hogy ügyünknek még sokáig buzgó vezérharczosa legyen.

Anglia és Amerika. Egy angol dicsekedett amerikai barátja előtt, hogy Angliában soha sem megy le a nap. — És soha nem fekösznek le az adószedők, — felelt a büszkeségében megsértett yankee.

Kerestetik a régi bélyeg. A „Győri közlöny“ irja. A bélyegkereskedésekben egyre-másra keresik a régi bélyegeket az ügyiratokra, melyek 1879-ben vannak keltezve, de amelyek nem adatván még hivatalos kezelés alá, ügyvédek vagy magánfelek által nem láttattak el idő előtt bélyeggel kelletvén ellátni, a mult évben kelt és új bélyeggel ellátott ügyiratok rendes leletezés alá esnek. Ezért keresik oly rohamosan idő után is a divatból kiment bélyegeket.

Ismételve figyelmeztetjük rendőrségünket a főtér azon részére, hol hetivásárkor a kender- és

---

felbontani lehetetlen, nem képes. Jablochkoff villamos gyertyája — melyhez kezdetben vérmes reményeket kötöttünk — a drága regulátorokat ugyan nélkülözhetővé tette, mindamellett csekélyebb erejű fény nyujtása által drágább világitás mint minőt Serrin lámpája nyujt és emellett a fény megosztását nem oldotta meg.

1845. nov. 4-én King, angol electrikus, szabadalmat nyert egy villamlámpára, mely „incaodescenz“ utján törekedett ezen problemát épugy megoldani mint ezt ma Edison tenni óhajtja. King lámpája légüres csőbe zárt vékony szén-rudacskából áll, mely szén-rudacska villamosság által izzóvá tétetvén csakugyan szép és csendes fényt nyujt és egy zárkörben több ilyen „lámpák“ alkalmazhatók. 1874. Lodygnine orosz mérnök King után indulva készitett egy lámpát amely, ámbár a szentpétervári tudományos akademia kitüntetésben részesité, hajótörést szenvedett épugy mint a nyomdokát követő Konn és Bouliguine. Hajótörés fő okai pedig abban rejlettek, hogy a szénrudak „légüres térben“ is — párolgás következtében — rövid idő alatt megsemmisültek s különben is sokkal költségesebb és gyengébb fényt nyujtottak mint hasonló körülmények közt a regulátorok.

Edison törekvése tehát egyedül oly anyag előállitására szoritkozik, mely a villamosság izzó hatása alatt, legalább légüres térben, nem semmisül meg, mit állitólag kártya papir carbonizálása által vélt elérhetni.

Edison találmánya tehát, ezideig, a carbonizált papir; holott lámpájában mi uj sincsen. És, hogy ezen uj szénanyag mennyire nevezhető tökéletesnek kitünik a legujabb jelentésekből, mely szerint Edison uj nehézségekre akadt, amennyiben carbonpapirja a használat alatt — elporlik! De feltéve azon esetet, hogy „örökké“ (!) tartó anyagot fog Edison előállitani, a nagy problema megoldva mégsem leend mivel a lámpák számával növekvő vezetéki ellenállás a villam folyamot gyengiti és ennek folytán már pur et simple lehetetlené teszi a lámpák tetszésszerinti szaporitását azon az uton, melyet Edison kitüzött s ez a bökkenő, mert már, de Changy, Konn és Fontaine ott voltak hol most Edison „találmányával“ áll.

Két év előtt Edison hasonlólag proklamálta a kérdés megoldását, mely alkalommal New-Yorkban egy társulat alakult a találmány kiaknázására s alig csalódunk midőn az ujabb találmányt ezen társulat börze manipulátiójára ezetjük vissza, hiszen amerikai hirek szerint a társulat actiája 500-ról 20.000 dollárra emelkedett.

Bár tévednénk s Edison találmányát mielőbb mint tényt üdvözölhetnők, ez képezi egyedüli óhajunkat-e téren. y. n.

vászonféléket árulják. Ugy hisszük, hogy a járda minden körülmény között járható legyen, hogy nevének megfeleljen; ámde ama járdán csak akkor törheti körösztül magát az ember, ha lökni és lökni akar. Erre pedig nem lehet mindenkinek kedve, noha igaz, hogy „de gustibus non est disputandum.“

Hullámzó Balaton tetején. A napokban tapasztalt hideg következtében a Balaton tava ismét annyira befagyott, hogy széltében hosszában járnak rajta. A halászok azonban nem sok szerencsével dolgoznak, mert a jég alatt apró jégdarabok vannak. Midőn a hálót nehezen fölhuzzák, azt gondolják hogy fogassal van tele, pedig csak néhány font van benne, a többi jég. Zalában most 4—5 forintért a java bort lehet venni. A szőlősgazdák pinczéi tele vannak, a vevők azonban nem igen akarnak mutatkozni.

Gyermekgyilkos anya. Balla N. soproni ügyvédnél levő horpáczi születésü szolgáló f. h. 21-én egy egészséges gyermeket szült s azt — szégyenét eltitkolandó — azonnal az emésztő gödörbe dobta, hol azonban a gyermek feltaláltatott s hullája bonczolás végett a kórházba szállittatott. Az anya már másnap oly egészséges lett, hogy a biróság büntető kezének átszolgáltattatott.

Az országos polgáriskolai tanáregyesület választmánya elhatározta, hogy az országgyüléshez petitiót fog intézni, miszerint a polgári leányiskolák — a polg. fiuiskolák mintájára — hat osztálynakká változtassanak át. — Ha az országgyülés e kivánságot teljesitené, ugy akkor a középosztály s az u. n. intelligenczia nőneveléséről kellő módon lenne gondoskodva; mert az elemi iskola négy osztálya és a polgári iskola hat osztálya oly tiz évi tanfolyamot képezne, mely az azt elvégzett 16—17 éves leányt müveltség tekintetében jobban fogná ellátni s kielégiteni, mint holmi svindlernek magasabb nőnevelő intézete. Azért kivánjuk, hogy nevezett választmány emlékiratának a megkivánt sikere legyen!

Mikor a huszár haptákba áll. Aranyódon, Zalamegyében történt s csakis azért és semmi másért nem történt — mint hogy a huszár haptákba állott. Történt pedig a következőképen. Lakik ott egy jómódu parasztgazda, akinek különben is vig életét két gyönyörü leány és egy tüzről pattant fiugyerek édesiti meg. Lányai közül az egyik valóságos ostromállapotnak ván kitéve a fiatalság részéről s igy nem kell neki senki, ha fumigálja az egész világot. Vissza is utasitott minden kérőt s már remegtek hozzátartozói, hogy vén leány marad — mikor a mult héten egy sajátságos körülmény el nem oszlatá aggodalmaikat. Egy zalabéri huszárlegény hajtott be két gyönyörü paripával a lány udvarába kérő gyanánt s mikor annak közepére ért, nagy katonás haptákot kommandirozott lovainak, mire a két okos állat mintegy villámütésre azonnal megállott. E katonás magaviselet — a lovak részéről — anynyira elragadta a bájos leányt, hogy nem kosarazta ki az ügyes lóidomitét, hanem kitüzte az esküvő napját.

A vallás türelem. Szahtmármegyében Kántor Jánosi községben Mandel Ignácz ottani közszeretetálló izraelita földbirtokos, mint a „F — g“. nek irják, az egyházgondnok, Csuja Imre inditványára a helybeli helv. hitv. község presbiterévé választotta. Az eddig bizonyára páratlan választást kedélyes lakoma követte, melyen Segesvári József lelkész csinos beszédben köszöntötte fel az uj presbitert.

A képes családi lapok nyolczadik füzete a következő tartalommal jelent meg: A puszták hőse. Külföldi költőkből, Peterdi József forditásában. Feleség és nő, elbeszélés, irta Tompa Kálmán. Végzetes csalódás, Strauss V. beszélye. A paloczok családi élete, Pintér Sándortól. Gondolatok. Török kávéház. A jégen. A megszorult maczkó. Attila lakomája. A bankár úr titkai, Brandon E. regénye. Mozaik. Keleti mesék és példázatok, közli Milesz Béla. Humor. Peták úr és dresszirozott kutyája. Sakkjáték. Talányok. Szerkesztői üzenetek. Lant és kard, vagy: Petőfi élete és halála, irta Aldor Imre. Feleség és nő, elbeszélés, irta Tompa Kálmán. A halasi asszony, Szántay Aladár költeménye. Végzetes csalódás, Strauss V. bezzélye. Dr. Haynald Lajos. Indiai hinta. A Tay folyam hidja. Téli utazás Lapplandban. Szt. Erzsébet képe. A bankár úr titkai, Braddon E. regénye. A földrengések történetéből. Mozaik. Humor. Furcsa legyek, haladás. Sakjáték. Talányok. Szerkesztői üzenetek. A képek csinosak.

Csizma-filloxera. Ismert dolog, hogy az utóbbi években sok mindenféle ártalmas bogarat fedezett fel a vizsgáló tudomány s nemcsak a gyümölcsfák, hanem a rákok és halak is szenvednek miattok. Uj azonban az, hogy ilyen apró ártalmas állatok a bőrt is bántják s nevezetesen a hadsereg lábbelijét szemelik ki áldozatuknak. Az iglói honvédparancsnokság ama felfedezést tette, hogy számos katonacsizmán a felső bőrt ellepett apró férgek összerágják. Hoszszabb vizsgálat után a biráló bizottság, mind megannyi csizmadia kisütötte, hogy e veszedelmes állatok a csirizből származnak. Remélhető, hogy a csizma phylloxera nem ölt járványos jelleget.

A „Gazdasági Mérnök“ harmadik és negyedik száma a következő tartalommal jelent meg: A kis birtokok tagositása érdekében. Egy öreg gazdától. — Vizi ut a magyar tenger felé. — Az épitési modorokról (négy képpel) Pfaff Ferencztől. — Egy angol földbirtok. — A mélyitett szántásról. Péter Dénestől. — Közlekedési viszonyaink javitása. — Meteorologiai észlelő állomások szervezése a Tisza völgyén. — A német vasipar versengése. — A szőlő trágyázása korommal. — Kukoricza-morzsoló tisztitó szerkezettel és zsákolóval (képpel). — Gabonatisztitó és osztályozó gép (képpel.) — A borax, mint épen tartó szer. — Kiegésziti e bő és változatos tartalmat a Vegyes Közlemények, Gabona- és terményüzlet, Épitési vállalatok, bérlet és eladás, gyárosok, vállalkozók és iparosok, értékpapirok és pénznemek állandó rovata. — A „Gazdasági Mérnök“ megjelenik minden csütörtökön, diszesen kiállitva s képekkel illusztrálva. Előfizetési ára félévre 4 frt. Előfizetéseket ez év elejétől folyvást elfogad s kivánatra mutatványszámmal szivesen szolgál a kiadóhivatal (Budapest. Üllői-ut 24.)

Egy tál mákos tészta. Közelebb két pék legény utazott keresztül Alsó-Dabason. Egy krajczárjuk sem volt és nagyon érezték, hogy dél van. Az egyik azt inditványozta, hogy vegyék a falut nyakukba és kolduljanak, a másik azonban felhádorodással utasitá vissza e megalázó inditványt. „Megállj hát, — szólt az előbbi, — ha olyan szégyenlős vagy, majd szerencsét próbálok abban az úri házban. „S bement. A konyhába senkit sem talált, az asztalon pedig egy tál mákostészta volt. Nem haboz soká, fölkapja s ki szalad vele az utczán ácsorgó pajtásához. Ha láttad volna, milyen szivesen láttak,“ — mondá. Ha megettük te a tállat beviszed és még pénzt is kapunk.“ S ugy lett, hogy midőn a tál kiürült, a szemérmes péklegény, szép köszönő dikcion törve fejét, beállitott a tállal, hol akkor már nagy csetepaté volt az eltünt mákostészta miatt. Midőn az üres tálat a szegény ördög kezébe meglátták a háziasszony, a szakácsné, a szolgáló, ki főzőkanállal, ki lapáttal, ki seprüvel nekiesik s ugy elverik, hogy még az utczán sem szedte össze magát. A nevetve fogadó pajtás ez esetből kivonta a szemérmes koldus számára a tanulságot.

A bolondok mulatsága. A cseh országi őrültek házában nehány nap előtt az őrültek azzal mulatták magukat, hogy egy terembe összegyültek, ravatalt rögtönöztek, maguk közül egyet a ravatalra fektettek, egy másik vizet hintett reá, a harmadik gyászbeszédet tartott felette, s a negyedik lefedte a koprosót egy sulyos deszkával. A ravatalon fekvő bolond megelégelvén a mulatsagot, hirtelen feldobta a deszkát s felült. A deszka oly szerencsétlenül esett az egyik gyásztisztességtevőnek a fejére, hogy koponyáját teljesen összezuzta. A mulatságból rémület lett. Az őrök berohantak s igyekeztek a kétségbe esett őrülteket lecsillapitani, de sikertelenül, kénytelenek voltak a szerencsétleneket külön czelláikba zárni. A sebesült reménytelen állapotban van.

A közönség köréből.

Ugod kerület választó-polgàraihoz!

Kerületünk, noha körülbelül ezelött két évvel képviselőt választottunk, képviselve tényleg nincs. Érdekeinket a haza sorompójában semmiféle tekintetben képviselőnk sohsem hangoztatta.

Vagy talán Ugod kerületnek nincsenek érdekei? Talán a mi vállainkat semmiféle terhek sem nyomják, miknek könnyitésén dolgozni kellene? Talán a mi érdekeink oly törpék s nyomorultak, hogy azok egy árva felszólamlást sem érdemelnek?

Ezen kérdésekre képviselőnk oly választ ad, mely bennünket nemcsak ki nem elégit, de söt föl is lázaszt, midőn országos teendők, érdekeink védelme helyett, idáig egyes egyedül mint sekundáns szerepelt, holott a nép bizalmával mitsem törődik, mint az legutolsó párbajánál is történt, melyben Vernovay Gyulát elnémitották s leteritették. Adja Isten, hogy ne örökre!

Választó polgártársak! Ti képviselőt és nem párbajsegédet küldöttetek az ország házába.

Ennélfogva kell, hogy a választó polgárság nézetét, véleményét hangoztassa és kijelentse, hogy érdekei képviselőt kivánnak, nem pedig középkori lovagszerepet vivő párbaj-vivót.

Nem magamtól, hanem az összes pártárnyalatok megkeresése folytán léptem ki szerény magányomból, megkéretvén: állanék a dolgok elére, s hivnám össze az összes választókat pártkülönbség nélkül egy vagy több helyre vagy egyenkint vagy küldöttségileg, ahol aztán a további teendők iránt összhangzólag megálapodjunk.

Úgy vélekedem: **hogy a keleti rész Patonán a nyugoti Ugodban jöhetne össze**, az erre legalkalmasabb napot, legközelebb meghatározandván.

Addig is Isten velük egykori képviselőjük

Lukácsék János.

Szerkesztői levelezés.

D. G. S. Köszönöm. Ha ráérnék gyakrabban irnék. Legközelebb.

Ifjusági és népkönyvtár. Miképen szökött meg Ludfiné stb. Beosztottuk.

Devecser. Mint látja megjelenik. Üdvözlet. Az igért bővebb tudósitást kérném.

Fakó pinty. Az egyszer nem csinálunk kérdőjelt, ámbár megérdemelné, kivánságát annak idejében teljesitettük.

Az eskü szentségéről. Önnek igaza van. Különben az ön által emlitett dolog azt hisszük illetékes forum előtt tárgyalva lesz. Jó lesz tehát várni.

G. Győr. Ajánlatát szivesen fogadjuk. A czikkek netáni módosítását mindég fentartjuk magunknak. Üdvözlet.

Cs. Sárosfa. Megkaptuk. Köszönjük. Az igért aphorismákat és rajzot szivesen vesszük.

Néptanoda t. szerkesztőségének. A cserepéldányt meginditottuk. Üdvözlet!

Felelős szerkesztő: **CSOBÁNCZY T.**

Laptulajdonos: **NOBEL ARMIN.**

Nyilt-tér.*)

MEGHIVÁS.

A „pápai Chewra-Kadischa“ folyó év és hó 28-án délután 2 órakor az egylet termében RENDES KÖZGYÜLÉSÉT tartja, melyre a szavazatképes egyleti tagok tiszteletteljesen meghivatnak

Kelt Pápán, 1880. január 18-án.

A Chewra-Kadischa elnöke.

Tárgysorozat:

1. A számvizsgáló bizottság megválasztása;

2. A mult közgyülés által ezen közgyülésre odázott, a Chewra-Kadischa anyagi viszonyainak rendezése;

3. Dr. Lövy László kórházi főorvos urnak, a kórházi személyzetre vonatkozó, irásbeli ajánlata;

4. Dr. Lövy László urnak, a temetőre vonatkozó, irásbeli ajánlata;

5. Schwartz Dávid folyamodványa, és egyéb a közgyülésig beérkezendő tárgyak.

F. hó 15-én történt távozásom alkalmával, mélyen tisztelt ismerőseim és jóakaróimnak — a kiktől nem bucsuzhattam, — ez uton mondok szivélyes „Isten hozzád“-ot.

Budapest, 1880. évi jan. 25-én.

Rechnitzer Sománé
szül. Schoszberger Fánny.

A „Magyar Vidék“ 7-ik számában személyemre vonatkozólag ily czimü közlemény jelent meg: „Győri levelezőnk következő épületes esemény felől értesiti lapunkat: és elmondja, hogy G. pápai lókereskedőnek lovai a győri országos vásárban lefoglaltattak és mivel a lovak lefoglaltatásuk előtt el nem adhattak, lefüggő orral távozott a tulajdonos stb.“ A tényállást itt elősorolnom fölöslegesnek tartom, csak annyit akarok megjegyezni, hogy ha a lovak eladattak volna is, előbb, mint a végrehajtás megtörténik: a végrehajtó bizonyára talált volna a tulajdonos lakásán annyi értéküt, hogy az összeg kikerült volna — melyért a lovak lefoglaltattak — nem lett volna szükséges neki lefüggő orral távozni. Nagyon sajnálom, hogy a „Magyar Vidék“ t. levelezője egy végrehajtást épületes dolognak tart, mivel arról meggyőződhetik, hogy az olvasóközönség az ily épületes dolgokban épen nem szokott gyönyörködni. Különben jól tudom, hogy az egész közlemény nem mástól, mint a garázdálkodásáról ismert Vadas J. czigánytól származik, ki kenyéririgységből volt bátor ezen **„épületes“** eseményt világnak ereszteni; pedig nem fog ártani, ha ezen közmondást ő is szem előtt tartja, hogy: „minden ember a maga ajtaja előtt söpörjön.“

Pápa, 1880. január 25-én

G. J. pápai lakos.

Egy tanuló

(akár helybeli vagy a vidékről)

felvètetik

Bermüller Gyula

divatkereskedésében **Pàpán.**

*) Ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Pápa, Nobel Armin könyvnyomdájából. (Szélutcza.)